4241

Minister van Buitenlandse Zaken (Beyen) en minister zonder portefeuille (Luns) aan hoge commissaris te Djakarta (Van Bylandt), 26 maart 1954

Op 24 dezer overhandigde Susanto namens de Indonesische Regering aan Luns een nota van de volgende inhoud.

1. Volgens de innige overtuiging van de Regering van de Republiek Indonesia wordt de spanning, die tot nu toe in de betrekkingen tussen Indonesia en Nederland heerst, en die een verbetering van deze betrekkingen steeds in de weg staat, veroorzaakt door twee tot nog toe niet opgeloste problemen, welke beide nauw verband houden met de soevereiniteit van de Republiek Indonesia, namelijk:
   a) de Indonesisch-Nederlandse Unie;
   b) de kwestie West-Irian.
2. Juist om deze spanning te doen verdwijnen en de betrekkingen tussen beide landen te verbeteren, is in het Kabinetsprogram van de huidige Regering van de Republiek Indonesia een tweetal punten opgenomen, namelijk:
   I. Wijziging van de betrekking Indonesia-Nederland op basis van het Unie-Statuut in een normale internationale betrekking, zomede bespoediging van herziening van de andere overeenkomsten, welke zijn voortgevloeid uit de Ronde Tafel Conferentie, benevens het opheffen van voor de Staat bezwarende overeenkomsten.
   II. Terugbrenging van West-Irian, zo spoedig mogelijk, onder het gezagsgebied van de Republiek Indonesia.
3. De ondervinding opgedaan bij de kortelings gehouden besprekingen tussen de Minister van Financiën van de Republiek Indonesia, Ong Eng Die, en de Minister van Financiën van Nederland, Van de Kieft, heeft aangetoond, dat voor beide partijen bevredigende resultaten spoedig kunnen worden bereikt, indien de besprekingen gevoerd worden op ministerieel niveau.
4. Derhalve stelt de Regering van de Republiek Indonesia voor, zo spoedig mogelijk besprekingen op ministerieel niveau te doen plaats vinden tussen beide Regeringen, dat wil zeggen door delegaties bestaande uit verscheidene ministers onder leiding van de respectievelijke ministers van Buitenlandse Zaken, teneinde beide bovenbedoelde kwesties tot een oplossing te brengen.
5. In verband met de gewijzigde aard van deze besprekingen, alsmede omdat de te houden besprekingen zijdens Indonesia zullen worden gebaseerd op het program van het huidige Kabinet, zijn deze formeel geen voortzetting van die, welke door de Indonesische delegatie onder leiding van Professor Supomo en de Nederlandse delegatie onder leiding van Mr. Blom in Januari en Februari 1952 te Den Haag gehouden zijn, doch vormen geheel nieuwe besprekingen, alhoewel verscheidene uitkomsten van die vorige besprekingen benut zouden kunnen worden als waardevol materiaal voor de straks te houden beraadslagingen.
6. Wat betreft de kwestie van de Indonesisch-Nederlandse Unie, stelt de Regering van de Republiek Indonesia voor, deze Unie onmiddellijk op te heffen. Nadat omtrent opheffing van de Unie overeenstemming zal zijn bereikt, hoopt de Regering van de Republiek Indonesia, dat men eveneens tot overeenstemming zal komen betreffende overeenkomsten op economische, financiële en andere gebieden, ter vervanging van de uit de Ronde Tafel Conferentie op die gebieden voortvloeiende overeenkomsten.
7. Met betrekking tot de kwestie West-Irian, stelt de Regering van de Republiek Indonesia voor, dat de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden de soevereiniteit van de Republiek Indonesia over dat gebied erkent, terwijl inzake Nederlandse economische belangen in dat gebied een voor beide partijen bevredigende overeenkomst zou kunnen worden gesloten.

Kenmerk: Beyen/Luns 634.
©BuZa, archief BZ, uitgaande codetel. Djakarta 1954
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/19716

8. Betreffende het tijdstip van aanvang van de besprekingen stelt de Regering van de Republiek Indonesia voor, deze te doen aanvangen zo mogelijk tegen het einde van de maand April a.s.

Bij het doorlezen van de nota heeft Luns hem terstond gezegd, dat de Nederlandse Regering niet bereid is de status van Nieuw-Guinea in bespreking te brengen. Susanto antwoordde, dat wij dat dan in onze antwoord-nota zouden kunnen mededelen en wekte de indruk dat Indonesië daarvan dan wel zou afzien. Naar aanleiding van zijn mededeling, dat Indonesië meende, dat de reden van het Nederlandse standpunt inzake Nieuw-Guinea zou zijn gelegen in onze economische belangen, heeft Luns uiteengezet dat deze visie niet juist is. Hij heeft Susanto gezegd, dat het Nederlandse volk gedurende drie eeuwen, soms goed, soms minder goed, soms ongetwijfeld op egoïstische motieven, in vele delen van de wereld gebieden heeft bezeten en bestuurd, en tot hun ontwikkeling heeft bijgedragen en dat Nederland nu van oordeel is dat het met betrekking tot Nieuw-Guinea nog een taak heeft, welke traditioneel in het Nederlandse volk is geworteld en dat het ook op die grond niet bereid is afstand te doen van een gebied dat noch ethologisch noch wat ontwikkelingsgraad betreft tot Indonesië valt te rekenen. Het zou, aldus Luns, hem zonder twijfel zijn opgevallen, dat thans alle politieke partijen hier te lande daarover gelijk dachten (behalve de communisten zoals Susanto opmerkte, hetgeen Luns hem gaarne toegaf).

Susanto deelde verder mede, dat de RI het op prijs zou stellen dat de conferentie in Indonesië zou worden gehouden, omdat de vorige besprekingen hier in Nederland hebben plaats gehad. Ook opperde hij de mogelijkheid de conferentie elders te houden bijvoorbeeld in Zwitserland. Aangezien het de Indonesische Regering bekend was, dat tevoren door de Nederlandse Regering het standpunt is ingenomen, dat het Haar te ver ging, dat wanneer op Indonesisch verzoek over opheffing van de Unie werd gesproken, de Nederlandse vertegenwoordigers daarvoor naar Djakarta zouden moeten komen, was deze wens van de Indonesische Regering niet in de nota opgenomen omdat het voor haar geen principieel punt was. Antwoord hierop zou dan ook mondeling kunnen worden gegeven.

De Indonesische Regering hoopte, dat op de voorgestelde conferentie ook de met de Unie samenhangende andere overeenkomsten zouden kunnen worden besproken, zodat niet alleen tot opheffing van de Unie zou worden besloten, maar ook nieuwe verdragen bijvoorbeeld op financieel-economisch terrein totstandgebracht. Mocht dit echter in de beschikbare tijd niet mogelijk zijn omdat bij de besprekingen op financieel-economisch gebied moeilijkheden zouden rijzen, dan zou de conferentie zich kunnen beperken tot opheffing van de Unie en zouden de bestaande overeenkomsten op ander terrein kunnen blijven gelden totdat over herziening nader overeenstemming zou zijn bereikt.

Susanto deelde nog mede, dat van de Indonesische ministeriële delegatie in ieder geval deel zouden uitmaken de Ministers van Buitenlandse Zaken, Economische Zaken, Financiën en Landbouw (deze laatste met het oog op de landbouwconcessies) en vermoedelijk ook die van Onderwijs en Verbindingen, doch dit laatste was nog niet zeker.

Naar aanleiding van het verzoek de conferentie te doen aanvangen tegen het einde van April, heeft Luns uitgelegd, dat met het oog op het Deense Koninklijke bezoek, de conferentie in Genève, de begrotingsbehandeling in de Eerste Kamer enz., het voor de Nederlandse Regering onmogelijk zou zijn voor medio Mei besprekingen te houden. Desgevraagd verklaarde Susanto uitdrukkelijk dat het niet de bedoeling van de Indonesische Regering was voor het aanvangen der conferentie nog diplomatiek vooroverleg te plegen teneinde de bodem te bereiden. Een afspraak over datum, plaats en niveau was voldoende. Een zwakke poging zijnerzijds om half April als tijdstip te suggereren heeft Luns zonder meer afgewimpeld.

Laatstgenoemde heeft van de gelegenheid gebruik gemaakt uiting te geven aan enige grieven. Als zodanig werden genoemd de onbevredigende beantwoording van onze protestnota inzake de arrestanten (waarop Susanto repliceerde met de mededeling dat bij de rechtsbedeling de oude Nederlands-Indische bepalingen ongewijzigd worden toegepast) en het beëindigen van de

Nederlandse uitzendingen door de Indonesische radio. Ook maakte Luns melding van de zware straf opgelegd aan een Nederlander, die enkele patronen in huis had, terwijl het op grond van de onveiligheid in Indonesië eigenlijk heel verklaarbaar zou zijn wanneer men voor zelfverdediging over daartoe geëigende middelen beschikte. Enige reactie daarop had Susanto niet behalve de mededeling, dat men hoopte dat door een opheffing van de Unie de betrekkingen minder gespannen zouden worden.

Uit het gesprek bleek voorts, dat wanneer de conferentie zich zou beperken tot opheffing van de Unie en de andere overeenkomsten voorshands zouden voortduren, de RI zo nodig wel bereid zou zijn tot het sluiten van een algemeen verdrag als basis van de betrekkingen. Zij zelve had daaraan echter nauwelijks behoefte.